

Arnhems Corona noodplan

Investeren in een sociale toekomst

SP Arnhem – juni 2020

Met dit investeringsplan doet SP Arnhem concrete en sociale voorstellen om de gevolgen van de coronacrisis voor Arnhem aan te pakken. Daarmee willen we banen behouden en banen creëren, investeren in dat wat vitaal en cruciaal is en de tweedeling in Arnhem aanpakken. Niet stillerjes afwachten totdat de rekening van de crisis moet worden betaald, maar nu aan de slag. Dit is een plan voor een sociale toekomst voor Arnhem.

Arnhem is geraakt en getekend

Niet alleen hebben we te maken met de coronacrisis nu, maar ook met de nasleep ervan straks. Een enorme economische recessie wordt verwacht - gelijk aan de recessie in de jaren 80 en in de grote crisis van 2008. Veel mensen zijn nu al hun baan kwijt of dreigen hun baan te verliezen.¹ Steeds meer mensen zijn afhankelijk van de voedselbank, afhankelijk van schuldhulpverlening. Steeds meer mensen kunnen hun huur niet meer betalen. De armoede neemt snel toe.² Een op de vijf Nederlanders heeft nu al minder inkomsten dan in de tijd voor corona.³ Arnhem, met van oudsher al een grote tweedeling, zal hierdoor geraakt en getekend worden. We weten dat na deze coronacrisis een economische crisis komt. We mogen niet lijdzaam afwachten of doen alsof er niets aan de hand is. We moeten nu handelen.

Niets doen is geen optie. Nu investeren is de enige optie.

Tijdens de coronacrisis hebben we gezien wat cruciaal is en van vitaal belang is. We hebben gezien wat van waarde is voor onze stad, voor onze samenleving. De onmisbare banen en beroepen die zo belangrijk zijn dat we niet zonder kunnen. Als we weten wat cruciaal is en van vitaal belang, dan weten we ook waar we zeker in moeten investeren. Daarom stelt de SP een Arnhems actieplan voor een sociale toekomst voor. We investeren in de lokale economie en in banen zodat we beter voorbereid zijn op de economische crisis die komt. We doen er alles aan zodat de armoede in Arnhem als gevolg van de crisis niet toe- maar afneemt, in lijn met de motie van de SP die gemeenteraad van Arnhem aannam (bijlage 1).

1) Investeren in dat wat cruciaal is

Tijdens de coronacrisis kreeg de zorg applaus. Zorgverleners hebben een enorme extra prestatie geleverd. In de ziekenhuizen. In de verpleeghuizen. Maar ook in de thuiszorg, de jeugdzorg en de gehandicaptenzorg. Zij zijn cruciaal voor ons allemaal. Maar nog steeds wordt er in Arnhem voor miljoenen bezuinigd op de zorg. En dat terwijl de werkdruk in de zorg voor de coronacrisis ook al enorm hoog was. Bezuinigen is het tegenovergestelde van waardering voor de cruciale rol van de zorg in Arnhem. De bezuinigingen draaien we daarom terug. En: samen met ROC's en zorginstellingen investeren we in het omscholen van

¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2333923-heel-veel-mensen-verborgen-werkloos-door-coronacrisis-waarschuwt-cpb.html>

² <https://nos.nl/artikel/2333348-zorgen-over-oplopende-armoede-door-corona-alle-seinen-staan-op-rood.html>

³ <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-een-vijfde-van-de-nederlanders-ervaart-inkomensterugval/>

mensen. Voor belangrijke banen in de zorg maar ook voor andere cruciale beroepen. Zoals voor banen in het onderwijs, voor meer onderwijzers en onderwijsassistenten.

Bescherm dat wat cruciaal is

Het minste wat we kunnen doen is álles op alles zetten om de cruciale mensen in de frontlinie te beschermen. Half mei bleek dat 6 op de tien medewerkers in verpleeghuizen of thuiszorg nog steeds zonder beschermingsmiddelen werkt.⁴ Daarom investeren we twee miljoen euro in Scalabor, om extra productielijnen voor mondkapjes en andere beschermingsmiddelen op te zetten. Zo creëren we banen voor Arnhemmers én veiligheid voor onze zorgverleners en de Arnhemmers voor wie zij zorgen.

2) Banen behouden en banen creëren in Arnhem

Veel Arnhemse ondernemers komen door de crisis in de problemen. Om de crisis te overbruggen is er een steunpakket vanuit Den Haag. Dit pakket is lang niet altijd toereikend. Arnhem gaat zelf ook helpen om lokale ondernemers overeind te houden. Door bijvoorbeeld opdrachten zoveel mogelijk aan Arnhemse ondernemers te geven en door opdrachten vooruit te betalen in plaats van achteraf.

Er moeten duizenden betaalbare huizen worden gebouwd. En: er moeten duizenden slechte huizen worden opgeknapt. Ongezonde huizen met schimmel-, en vochtproblemen, met achterstallig onderhoud en slechte isolatie. Huizen waar mensen nu een torenhoge energierekening betalen. Die huizen gaan we isoleren en voorzien van collectieve zonnepanelen op de geschikte daken. Dan gaat de energierekening en dus de lasten voor mensen omlaag, dan worden de huizen weer gezond om in te wonen, kunnen we mensen omscholen en we creëren we banen in bouw en techniek. Samen met ROC's, Arnhemse aannemers maken we een ambitieus plan voor het bouwen en opknappen van Arnhemse huizen en voor de mensen die daarvoor nodig zijn.

De Arnhemse economie is uniek. In plaats van 10 miljoen euro uit te geven aan een faciliteit van parkeerplaats de Blauwe Golven investeren we in onze economische sectoren, waaronder de creatieve sector en sportieve sector, in cultuurmakers en kunstenaars. Dan behouden we banen én kunst, cultuur, creativiteit en mode in Arnhem. Het Stadstheater moet worden opgeknapt, maar het onderdak van Introdans en Oostpool kan door de provincie betaald worden. Dat scheelt 20 miljoen voor de gemeentekas. Ook dit geld zetten we in om de gevolgen van de Coronacrisis te bestrijden.

3) Armoede voorkomen en aanpakken

Armoede moeten we zoveel mogelijk voorkomen. Dat doen we door het behoud en creëren van banen. Maar dat doen we ook door het eerlijker verdelen van de lasten. We voeren een coronataks voor vastgoedmagnaten en villabezitters in en verlagen de belasting voor huurders. De rekening van de crisis laten we betalen door degenen die dat kunnen betalen (bijlage 2).

We schrappen de boete op ziek zijn, het eigen risico, voor Arnhemmers met een laag inkomen via een basisverzekering zonder eigen risico. Dat brengt de lasten van de meest kwetsbaren mensen omlaag, en voorkomt het mijden van zorg en de problemen die daaruit voortkomen (bijlage 3).

⁴ <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/zorg-welzijn/2020/05/veel-zorgpersoneel-werkt-nog-steeeds-onbeschermd>

Om bezuinigingen te voorkomen op dat wat van waarde is voor Arnhemmers stellen we een coronafonds in. Dan kunnen we de financiële gevolgen door de coronacrisis opvangen. Met een financiële buffer is Arnhem voorbereid op eventuele kortingen vanuit Den Haag en kunnen we asociale bezuinigingen voorkomen.

Investeren in een sociale toekomst voor Arnhem

De voorstellen uit dit investeringsplan zijn belangrijke stappen om sociaal uit deze crisis te komen. Maar meer is nodig. Arnhem moet als provinciehoofdstad samen optrekken met andere gemeenten om de provincie te bewegen de Gelderse miljarden niet op de bank te laten staan, maar in Gelderland te investeren. Deze investeringen door de provincie in Gelderland zijn namelijk keihard nodig.

Financieel overzicht - Arnhems Corona Noodplan

Investeringsplan voor een sociale toekomst		
bedragen in € x 1mln.		
Eenmalige investeringen		
v1	Coronafonds - opvangen financiële gevolgen crisis	26
v2	Productie van beschermingsmiddelen	2
v3	Omscholingsfonds voor banen in zorg, onderwijs, bouw, etc.	5
v4	Aanpak en verduurzaming slechtste huizen	10
totaal eenmalige investeringen		43
Dekking eenmalige investeringen		
d1	Schrappen facelift blauwe golven	10
d2	Klimaatfonds inzetten voor opknappen slechtste huizen	10
d3	Provinciale bijdrage Nieuwe Haven of anders schrappen	3
d4	Prov. bijdrage stadstheater/lauwersgracht, anders schrappen	20
totaal eenmalige dekking		43
Structurele uitgaven		
s1	Schrappen bezuinigingen op (jeugd)zorg en sociaal domein	13
s2	Gratis mondzorg en geen eigen risico zorgverzekering	5
totaal structurele uitgaven		18
structurele inkomsten		
i1	Coronataks vastgoedmagnaten en villabezitters	10
i2	Overige structurele dekking (zie bijlage 4)	8
totaal structurele inkomsten		18
Overig		
o1	Verlaging lokale lasten huurders	pm
o2	Verhoging lokale lasten vastgoedmagnaten en huisjesmelkers	pm

Bijlage 1:

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	29 april 2020
Ter bespreking van	Debat coronacrisis
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas - SP
Titel motie	Corona vergroot kloof tussen arm en rijk, gemeente moet die kloof verkleinen
Nummer Zaaknummer	20M62 465781
De Raad,	
In vergadering bijeen,	
Constaterende dat; - de coronacrisis grote gevolgen heeft voor de Arnhemse samenleving - de coronacrisis de armen veel harder treft dan de rijken,	
Overwegende dat; - de van oudsher aanwezige sociaal-economische kloof in onze stad door de coronacrisis nog dieper dreigt te worden met alle gevolgen vandien voor de samenleving als geheel en kwetsbare inwoners in het bijzonder	
Spreekt uit dat; - de gemeente er alles aan moet doen wat in haar vermogen ligt om deze sociaal-economische tweedeling te verkleinen en ingrijpende wijzigingen van de meerjarenbegroting daarvoor onvermijdelijk zijn	
Draagt het college op; - de concept-voorjaarsnota zo in te richten dat de sociaal-economische tweedeling, die door corona-crisis nog groter dreigt te worden, zoveel als mogelijk wordt verkleind	
en gaat over tot de orde van de dag	
Elfrink - Dobbe - Cetintas - SP	

AANGENOMEN ✓

Bijlage 2:

RECHTVAARDIGE LOKALE BELASTINGEN

Bedrijven hebben de afgelopen tientallen jaren steeds hogere winsten gemaakt en betalen steeds minder belasting. Huishoudens zijn daar sterk bij achtergebleven. Als gemeente kunnen we dit deels compenseren door huishoudens te ontzien en bedrijven meer aan te spreken. We moeten ons daarbij wel realiseren dat de gemeentebelasting maar een klein deel van de lastendruk van huishoudens en bedrijven uitmaakt. Een gemiddeld bedrijf geeft meer geld uit aan koffie voor het personeel dan dat ze lokale lasten afdraagt. Daarnaast is het goed om onderscheid te maken tussen hardwerkende (kleine) ondernemers en vastgoedmagnaten en pandjesbazen die bezit uitponden en teren op de arbeid van anderen.

Besteedbaar inkomen van huishoudens staat al bijna veertig jaar stil

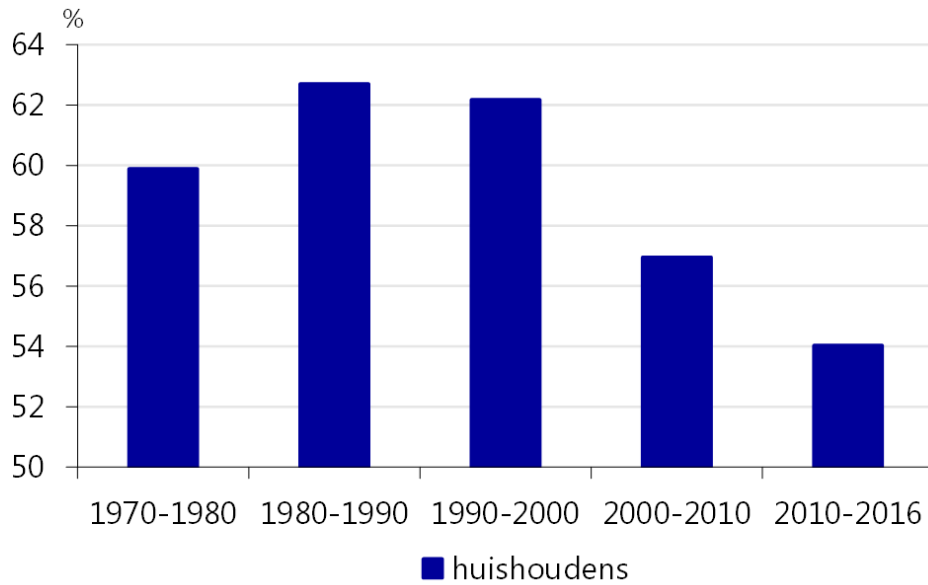
‘Het besteedbaar inkomen van huishoudens staat al bijna veertig jaar vrijwel stil. Een deel van de verklaring is dat de huishoudensgrootte in de afgelopen decennia is afgenomen. De belangrijkste reden is echter dat de groei van het huishoudinkomen achterblijft bij de groei van de totale economie. Vooral het aandeel van de economie dat naar bedrijven gaat, is sterk toegenomen. Meer geld wordt opgepot bij bedrijven en zij zijn ook winstgevender geworden.

Daarachter ligt echter een fundamentele verschuiving van het belang van arbeid naar het belang van kapitaal. Dit is een mondiaal fenomeen: in de meeste Westerse landen is het arbeidsinkomensaandeel in de afgelopen decennia sterk gedaald. De onderhandelingspositie van werknemers is afgenomen ten opzichte van werkgevers: automatisering, offshoring en de toegenomen flexibilisering dragen hier allemaal aan bij. In Nederland specifiek speelt de sterk toegenomen flexibilisering nog een extra grote rol.’

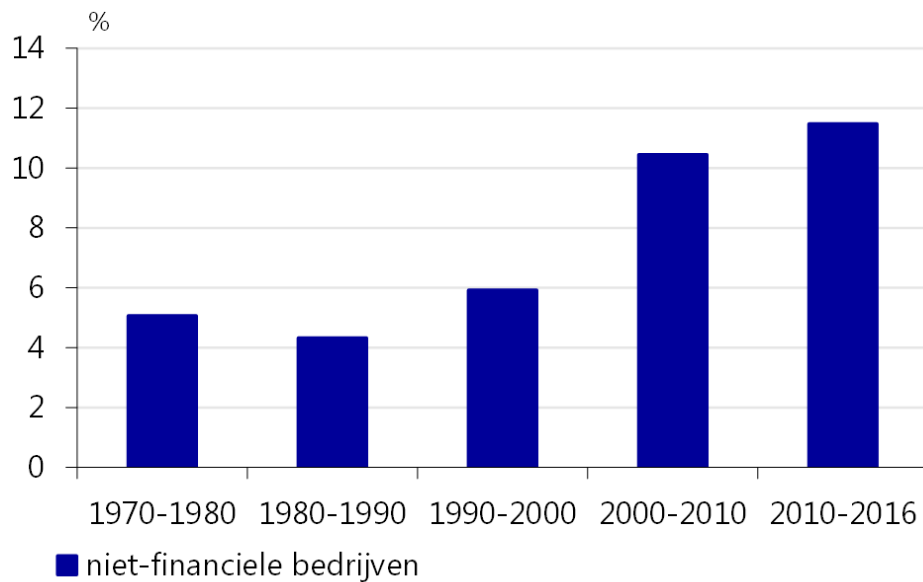
Rabo Research 5 februari 2018

Hoewel het Nederland economisch weer voor de wind gaat, zien de werkenden hun inkomen nauwelijks stijgen. Een steeds groter deel van de economische groei verdwijnt in de zakken van speculerende aandeelhouders.

De Groene Amsterdammer 31 januari 2018:

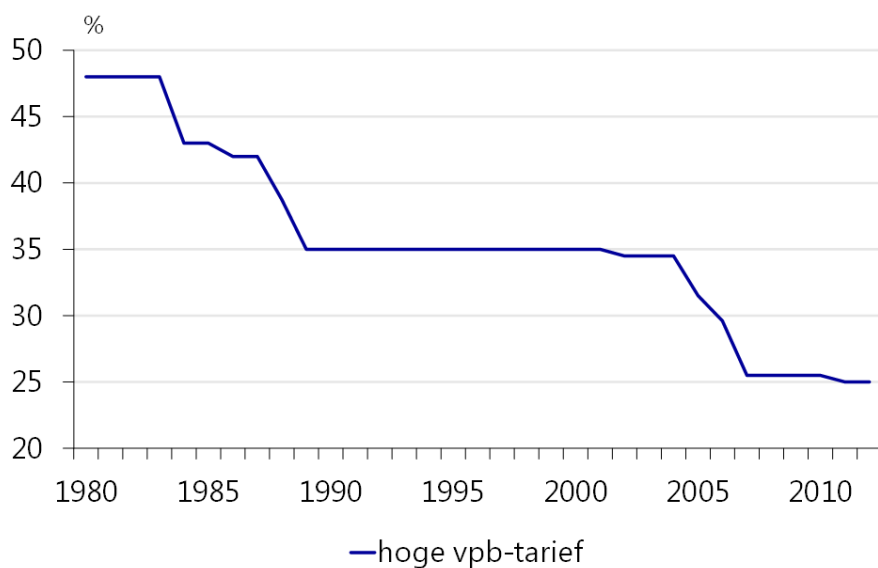
Figuur 1: Huishoudens krijgen een steeds kleiner deel van het nationaal inkomen

Figuur 2: Aandeel niet-financiële bedrijven sinds de jaren tachtig bijna verdrievoudigd

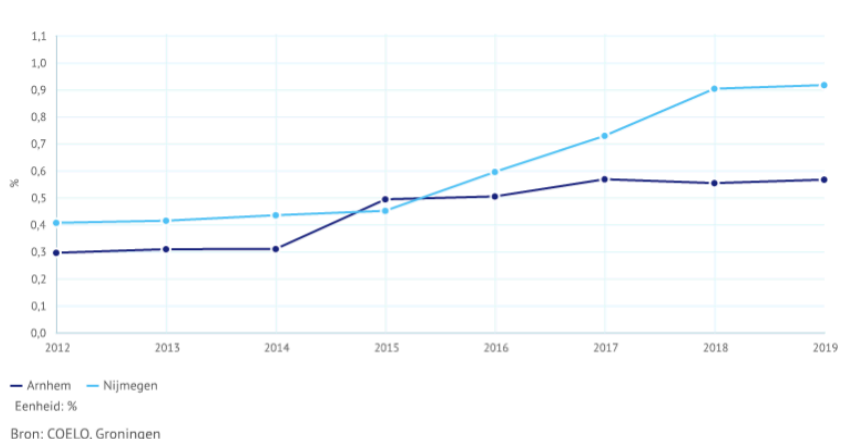
Belastingen van bedrijven en huishoudens in Nederland

Lokale belasting is maar een deel van de belasting die bedrijven en huishoudens betalen. Kijken we naar de bedrijven dan zien we dat de rijksbelastingen voor bedrijven zijn gedaald. Neem de vennootschapsbelasting: In Nederland geldt sinds 1 januari 2019 voor de eerste € 200.000 een tarief van 19% en voor het deel boven de €200.000 een tarief van 25%. Het Kabinet Rutte laat de vennootschapsbelasting de komende jaren nog verder zakken naar 21.7%. In de grafiek hieronder zien we de verlaging van de vennootschapsbelasting sinds de jaren '80 tot heden.

Figuur 3: Vennootschapsbelasting sinds jaren '80 bijna gehalveerd.

De belastingen zijn gedaald en het is dan ook geen verrassing dat de bedrijfswinsten en de uitkeringen aan aandeelhouders zijn gestegen. Bedrijven hebben over het algemeen dan ook ruimte om meer lokale belasting te gaan betalen. Arnhem besloot in 2014 tot een verhoging. Een verdere verhoging is niet alleen gerechtvaardigd maar kan ook probleemloos worden ingevoerd. De ontwikkelingen in Nijmegen laten dit zien. Het belastingtarief voor eigenaren van bedrijfsvastgoed is daar sinds 2015 verdubbeld.

Figuur 4: OZB tarief eigenaren niet-woningen in Nijmegen sinds 2015 verdubbeld.

Belasting- en premiedruk huishoudens verschillende welvaartsgroepen

Naast de verschillen tussen huishoudens en bedrijven is het ook goed om naar de verschillen in lastendruk tussen welvaartsgroepen te kijken.

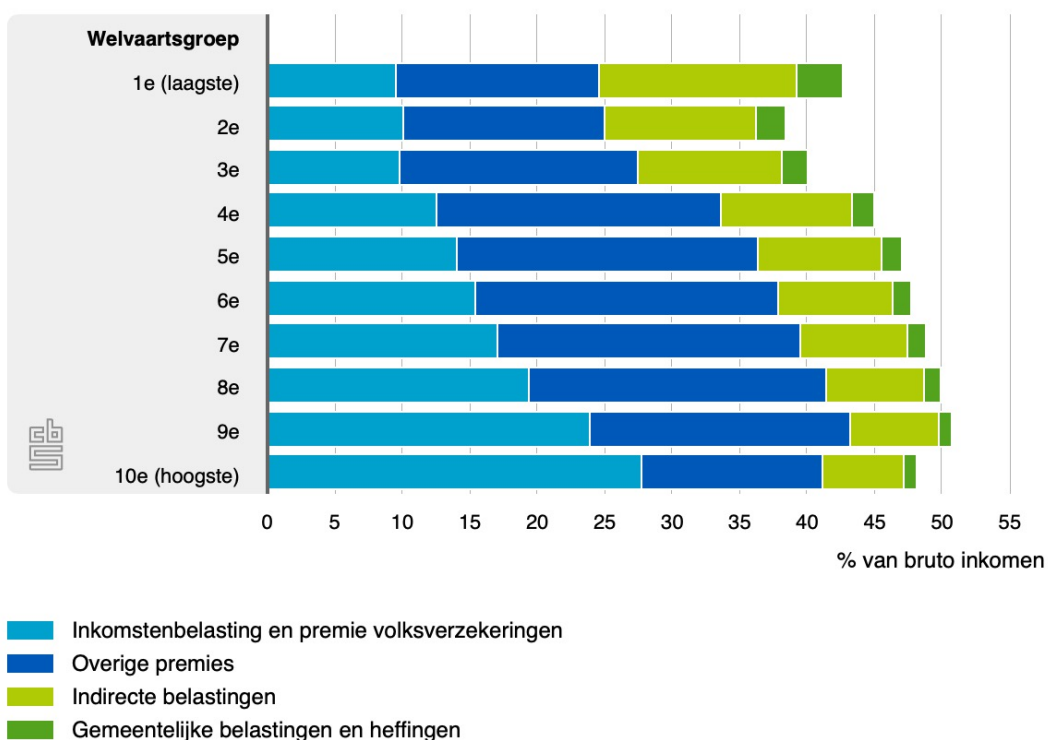
Huishoudens met lage welvaart betalen relatief veel lokale belasting

Uit gegevens van het CBS blijkt dat de lagere welvaarts groepen relatief gezien veel gemeentelijke belasting betalen. Voor huishoudens in de laagste welvaarts groep is de totale belasting- en premiedruk op het bruto-inkomen hoger dan in de tweede welvaarts groep. In de laagste groep komen relatief veel zelfstandigen en studenten voor met zeer lage inkomens, terwijl ze wel diverse noodzakelijke uitgaven moeten doen. Hun uitgaven zijn in doorsnee beduidend hoger dan hun inkomen. Daardoor zijn de indirecte belastingen en heffingen relatief hoog in vergelijking met het inkomen.

Huishoudens met hoge welvaart betalen relatief weinig lokale belasting

De druk voor huishoudens in de hoogste welvaarts groep is lager dan in de negende welvaarts groep. Zo bestaat de hoogste groep voor een deel uit vermogende AOW'ers die weliswaar veel inkomstenbelasting verschuldigd zijn, maar geen premies voor AOW en pensioen meer hoeven te betalen. Daarnaast bevat deze groep relatief veel ondernemers. Ook zij betalen veel inkomstenbelasting, maar vaak weinig tot geen premies voor inkomensverzekeringen en private pensioenen. Hun vangnetten bouwen zij op in hun eigen bedrijf.

10.1.2 Totale belasting- en premiedruk, 2015

Figuur 5: Totale lasten en premiedruk welvaarts groepen

Bijlage 3

Gratis aanvullende zorgverzekering met goede tandzorg bij laag inkomen

Iedereen met een inkomen tot 130% kan zonder extra kosten een collectieve aanvullende verzekering afsluiten zonder eigen risico en waarin goede tandverzorging is gedekt (GTV750)

De kosten hiervoor zijn door de ambtelijke organisatie in oktober 2019 becijferd op €2.1mln per jaar voor het afdekken van het eigen risico en €2.4mln per jaar voor het afdekken van gratis aanvullende zorgverzekering met goede tandzorg.

Om rekening te kunnen houden met eventuele kostenstijgingen is in dit plan een bedrag van €5 miljoen per jaar opgenomen.

Bijlage 4

.i2 overige structurele dekking.

overige structurele dekking	
solidariteitstaakstelling op Raad en college.	0,5
taakstelling diverse gemeenschappelijke regelingen	1,5
reductie externe inhuur	5
vrijval kwijtscheldingen door lagere lokale lasten huurders	1
totaal overige structurele dekking:	8

Solidariteitstaakstelling op Raad en College.

Raad en college leveren allemaal een klein % van hun salaris en onkostenvergoedingen in. Ook kan er worden bezuinigd op borrels, hapjes en buitenlandse reizen. In totaal wordt er een bedrag van 500.000 euro per jaar bespaard. College en de vice-voorzitter van de raad doen daarvoor een voorstel.

Taakstelling diverse gemeenschappelijke regelingen

Sommige zaken heeft de gemeente Arnhem uitbesteed aan gemeenschappelijke regelingen. Een voorbeeld is de ODRA. Deze blijven bij bezuinigingen vaak buiten schot terwijl er op hele belangrijke zaken die de gemeente zelf doet dan wel moet worden bezuinigd. Daarom kiezen we er voor om hier actief een bijdrage van in totaal €1,5 miljoen weg te halen. Het college doet daarvoor een voorstel

Reductie externe inhuur

De externe inhuur is vorig jaar enorm gestegen bij de gemeente Arnhem. Van 13% naar 21% van de totale loonsom. Het college krijgt de opdracht om hier €5 miljoen per jaar op te besparen. Dat kan makkelijk en snel.

Vrijval kwijtschelding door lagere lokale lasten voor huurders.

Omdat huurders bij de SP veel minder lokale belasting gaan betalen, zal de gemeente automatisch minder uitgeven aan kwijtschelding.